

EL SEGON PLA DE RECUPERACIÓ DEL FERRERET *ALYTES MULETENSIS*

INFORMAT FAVORABLEMENT PEL CONSELL ASSESSOR DE FAUNA I FLORA DE LES ILLES BALEARS
DE DIA 4 DE JULIOL DE 2006

El ferreret és un amfibi endèmic de Mallorca. Actualment l'espècie es troba solament de manera natural en alguns gorgs de torrents càrstics de la serra. El principal factor de regressió de l'espècie és la depredació per espècies introduïdes en temps històrics, com el granot (*Rana perezi*) i, principalment, la serp d'aigua (*Natrix maura*). Per una altra banda, l'any 2005 es va detectar en algunes localitats el fong paràsit causant de la quitridiomicosi, que ha provocat mortaldats massives d'amfibis a tot el planeta.

L'any 2004, en la revisió del Llibre Vermell d'Amfibis, la UICN va passar el nivell d'amenaça del ferreret de **críticament amenaçat a vulnerable**, vista l'evolució favorable de la població de l'espècie aquests darrers anys (UICN 2004). Tot i això, el ferreret està catalogat en perill d'extinció pel Reial Decret 439/1990, encara que és una de les poques espècies d'amfibis del món que ha millorat l'estat de conservació, principalment a causa de les actuacions d'un primer pla de recuperació iniciat el 1991. La població total de larves d'*Alytes muletensis* s'ha incrementat des de les 14.915 el 1991 fins a 24.365 el 2006 (amb un recompte màxim el 2004 de 30.052 larves), bàsicament per la creació de noves localitats. L'àrea d'ocupació d'*Alytes muletensis* s'ha incrementat un 100%.

Un dels èxits inqüestionables del 1r Pla de Recuperació ha estat aconseguir la implicació no tan sols d'entitats científiques o conservacionistes d'àmbit europeu, sinó també fer conegut i estimat dins l'àmbit popular un petit amfibi nocturn poc visible. Amb aquests bons resultats, i tenint en compte l'aparició de possibles factors negatius, seria prematur disminuir els esforços de conservació d'aquesta valuosa espècie endèmica, de manera que per mantenir les actuacions favorables i afegir-hi nous projectes a favor seu, s'ha redactat el II Pla de Recuperació del Ferreret, amb un període de vigència establert en sis anys i amb una revisió el tercer any d'execució del Pla.

L'OBJECTIU GENERAL DEL II PLA DE RECUPERACIÓ ÉS MANTENIR L'EVOLUCIÓ POSITIVA DE LA SITUACIÓ DE CONSERVACIÓ DE L'ESPÈCIE, INCREMENTAR-NE ELS EFECTIUS I LA DISTRIBUCIÓ, I MILLORAR-NE ELS CONEIXEMENTS DE BIOLOGIA DE CONSERVACIÓ.

Aquest objectiu general queda concretat en els objectius parcials següents:

- Conservar les poblacions actuals de l'espècie mitjançant actuacions sobre l'hàbitat
- Controlar els depredadors introduïts.
- Crear de nous punts per a la reproducció de l'espècie
- Millorar en el coneixement de la biologia de conservació de l'espècie
- Divulgar-ho i sensibilitzar la població insular i local.
- Controlar les malalties emergents
- Evitar la contaminació de l'hàbitat
- Establir i delimitar les àrees biològiques crítiques

Organismes i institucions implicats: La coordinació del Pla correspon a la direcció general competent en Conservació d'espècies. La Conselleria de Medi Ambient promourà la col·laboració en el Pla dels següents serveis propis i altres institucions: Direcció General de Biodiversitat, Direcció General de Qualitat Ambiental, Institut Balear de la Naturalesa, Espais de Natura Balear, Institut Menorquí d'Estudis, Museo Nacional de Ciencias Naturales de Madrid (CSIC), i les entitats públiques o privades que s'impliquin en el desenvolupament del Pla.

ACCIONS

Les accions de desenvolupament del Pla queden classificades en línies, que es deriven directament dels objectius.

LÍNIA 1

CONSERVAR LES POBLACIONS ACTUALS DE L'ESPÈCIE MITJANÇANT ACTUACIONS SOBRE L'HÀBITAT

ACCIÓ 1.1 Mantenir i/o incrementar la **qualitat i persistència dels hàbitats artificials o naturals**. S'executaran accions per disminuir l'evaporació, la pèrdua d'aigua i l'excessiva sedimentació.

ACCIÓ 1.2 Conservació a NATURA 2000. Es dissenyaran i implantaran prescripcions tècniques de conservació de l'espècie en les localitats de NATURA 2000, en els àmbits següents: regulació de canvis d'usos del sòl, construcció d'infraestructures i abocaments d'aigües depurades.

LÍNIA 2

CONTROLAR ELS DEPRADADORS INTRODUÏTS

ACCIÓ 2.1 **Control de depredadors**. Es retiraran els granots i les serps d'aigua en les localitats de ferreret. S'actuarà amb els mètodes ja aplicats i s'assajaran paranys on sigui possible.

LÍNIA 3

CREACIÓ D'UN MÍNIM DE 15 NOVES LOCALITATS

ACCIÓ 3.1 Crear, mitjançant translocacions, un mínim **de tres noves poblacions en localitats naturals (torrents)** dins l'actual àrea de presència, que conservin aigua la major part dels anys i sense presència de depredadors

ACCIÓ 3.2. Crear, mitjançant translocacions un mínim de **nou poblacions en localitats artificials** dins l'actual àrea de presència, de fàcil accés i poc accessibles als depredadors.

ACCIÓ 3.3 Dur a terme un mínim de dues reintroduccions a noves localitats al Parc Natural de **Llevant i a Menorca**, amb els mateixos criteris de les anteriors. La possible reintroducció a Menorca requerirà un estudi previ de viabilitat. És bo recordar que el ferreret es va extingir a Menorca fa menys de 2.000 anys.

ACCIÓ 3.4 Obertura d'una línia d'ajudes, mitjançant **convenis**, a fi que els propietaris de finques amb localitzacions adequades per translocar ferrerets o amb poblacions actuals puguin assumir tasques de conservació i seguiment.

ACCIÓ 3.5 Mantenir un **centre de cria i seguretat específic a Mallorca**, que disposarà com a mínim de quatre línies de cria i que intentarà mantenir línies de cria amb exemplars sans

procedents de localitats naturals afectades per la quitridiomicosi.

LÍNIA 4

MILLORES EN EL CONEIXEMENT DE LA BIOLOGIA DE CONSERVACIÓ DE L'ESPÈCIE

ACCIÓ 4.1 **Recompte anual de les larves** en totes les localitats silvestres per poder avaluar les variacions de població. Es faran recomptes extraordinaris a les localitats afectades per la quitridiomicosi.

ACCIÓ 4.2 **Comprovació de la reproducció en aigües no permanents.** S'estudiarà la possible presència de poblacions naturals de ferreret que tinguin cicles de criada curts (menys d'un any, de tardor o primavera).

ACCIÓ 4.3 **Estudis *ex situ*.** S'utilitzaran part de les poblacions captives per estudiar els cicles biològics i els límits biològics de l'espècie

ACCIÓ 4.4 Estudiar **l'estructura de població i la productivitat** de les poblacions silvestres de ferreret, mitjançant fotoidentificació d'adults.

ACCIÓ 4.5 Estudiar **tècniques de descontaminació biològica** per eliminar la quitridiomicosi en captivitat, i determinar la resistència de l'espècie a temperatures elevades incompatibles amb la supervivència dels fongs i la viabilitat d'utilitzar de distints antifúngics en el medi.

LÍNIA 5

DIVULGACIÓ I SENSIBILITZACIÓ A LA POBLACIÓ INSULAR I LOCAL

ACCIÓ 5.1 **Poblacions en zoos i centres.** Utilitzar les poblacions captives per a treballs d'educació ambiental, i mantenir les exhibicions de ferrerets vius (adults i larves) a Marineland Mallorca, al Zoo de Barcelona i al Jersey WildLife Conservation Trust.

ACCIÓ 5.2. Exposició de ferreret a **Ca S'Amitger (Lluc)**. Actualització de l'exposició, amb la incorporació de nous elements.

ACCIÓ 5.3 Ses Figueroles. Creació, gestió i informació de la **Reserva de Ferreret a ses Figueroles**, amb el manteniment i el seguiment de poblacions de ferreret i creació d'elements informatius, i integrar voluntariat en tasques de conservació, seguiment i sensibilització.

ACCIÓ 5.4 **Publicacions i audiovisuals.** Divulgació general sobre l'espècie amb l'edició d'un tríptic sobre la quitridiomicosi i les mesures per a evitar-ne la propagació, l'edició i difusió del full del ferreret, l'edició d'un Quadern de natura per donar a conèixer el pla de recuperació, i l'edició en forma de DVD del vídeo realitzat en el primer Pla de Recuperació.

LÍNIA 6

CONTROLAR LES MALALTIES EMERGENTS

ACCIÓ 6.1 Aplicació de **protocols de desinfecció.** Qualsevol activitat que determini accions de contacte amb l'espècie o amb el medi queda afectada pels protocols de desinfecció de persones i equips.

ACCIÓ 6.2 **Seguiment de l'episodi del sud de la Serra.** L'any 2002 es va produir un episodi infeccions d'origen desconegut en una població de reintroducció, al sud de la serra de Tramuntana. Es continuarà amb el seguiment d'aquesta població afectada.

Acció 6.3 **Seguiment parasitològic.** Les poblacions silvestres i captives seran supervisades

cada quatre anys (2007 i 2011) amb relació als paràmetres de infestació parasitària, per prevenir patologies.

ACCIÓ 6.4 Seguiment de la quitridiomicosi. S'ha confirmat la presència de *Batrachochytrium dendrobatidis*, fong que produeix la quitridiomicosi a diverses localitats de ferreret. S'efectuaran anàlisis anuals de totes les poblacions de ferreret, tant naturals com introduïdes. En les localitats infectades es faran dues anàlisi anuals.

LÍNIA 7

EVITAR LA CONTAMINACIÓ DE L'HÀBITAT

ACCIÓ 7.1 Prevenció i actuacions en cas d'abocaments d'aigües contaminades.

Seguiment de les localitats que es vegin afectades per abocaments d'aigües contaminades i control de paràmetres d'aquestes pel laboratori de Qualitat Ambiental de la Conselleria de Medi ambient, que disposarà dels protocols necessaris per recuperar exemplars afectats i per executar les actuacions administratives pertinents per exigir la millora dels abocaments i retornar el torrent a la situació original.

LÍNIA 8

ESTABLIR I DELIMITAR LES ÀREES BIOLÒGIQUES CRÍTiques

En el Decret 75/2005, de 8 de juliol, es determina la figura de l'àrea biològica crítica com l'àmbit geogràfic crític per a la supervivència de l'espècie, per la qual cosa en el cas de ferreret, s'estableixen els següents criteris per determinar-la:

- El polígon definit pels punts que delimiten dins de la conca dels torrents el sector amb localitats de ferreret.
- L'àrea definida per un radi de 200 m a partir de qualsevol localitat puntual de ferreret no introduïda.
- El polígon o àrea, definit per 1 o 2, que compregui qualsevol localitat natural o introduïda de ferreret en el què es detecti la presència de quitridiomicosi.
- Els cursos d'aigua, temporals o permanents, que afectin directament una localitat natural.

En tots els casos, la determinació de l'àrea biològica crítica implicarà:

- La prohibició de qualsevol activitat o obra, pública o privada, que impliqui una modificació del flux i/o cabal o de les característiques fisicoquímiques o biològiques de l'aigua que transcorri per aquesta àrea.
- La prohibició de qualsevol abocament d'aigües que no hagin estat sotmeses a una depuració terciària.
- La prohibició de qualsevol introducció d'espècies animals o vegetals que impliqui una modificació de l'equilibri biològic de les aigües del torrent.

En el cas del ferreret es defineixen 14 àrees biològiques crítiques, que comprenen tots els sectors dels torrents amb poblacions naturals o introduïdes de ferrerets i una localitat fora de les reintroduccions del 1r Pla de Recuperació, lligada a un torrent amb una població extingida.

Es proposen les àrees biològiques crítiques següents:

- Àrea 1: torrent de Bàltx
- Àrea 2: Cards Colers
- Àrea 3: torrent de Biniaraix
- Àrea 4: torrent de Lluc

- Àrea 5: torrent de Pareis
- Àrea 6: sa Fosca
- Àrea 7: torrent des Ferrerets
- Àrea 8: torrent des Tor (Cocó de sa Bova)
- Àrea 9: torrent de Ses Marsesques
- Àrea 10: torrent de Can Vela
- Àrea 11: sa Canal Negra
- Àrea 12: torrent des Guix
- Àrea 13. Alcanella